

YOUNG MIGRANT MEN'S WELL-BEING INDEX

Možnosti prožití spokojeného života u mladých mužů-cizinců

Empirická studie v sedmi evropských zemích

VÚPSV
riisa
VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ
RESEARCH INSTITUTE FOR LABOUR AND SOCIAL AFFAIRS

MIGRANT MEN'S
WELL-BEING IN DIVERSITY

Projekt Migrant Men's Well-Being in Diversity (MiMen) - byl spolufinancován Evropskou komisí (EK) z Evropského fondu pro integraci občanů třetích zemí (EIF). Doba trvání projektu byla 20 měsíců v letech 2014 a 2015.

Partneři MiMen:

Finnish Youth Research Society, Finsko

Kontakt: antti.kivijarvi[at]nuorisotutkimus.fi

www.nuorisotutkimusseura.fi/tutkimus/paattyneet-hankkeet

IPRS – Psychoanalytic Institute for Social Research, Itálie

Kontakt: a.mefalopulos[at]iprs.it

www.iprs.it

GIP Justice Coopération Internationale, Francie

Kontakt: cvijeta.jekic[at]gip-jci-justice.fr

Ministry of Justice, Direction de la protection judiciaire de la jeunesse, Francie

Kontakt: luc-henry.choquet[at]justice.gouv.fr

www.justice.gouv.fr/justice-des-mineurs-10042/travaux-et-publications-de-recherche-de-la-dpjj-12792/

The Immigrant Council of Ireland, Irsko

Kontakt: justyna[at]immigrantcouncil.ie

www.immigrantcouncil.ie/issues/integration

University of Manchester, Centre for Criminology and Criminal Justice (CCCJ), Spojené království

Kontakt: jon.spencer[at]manchester.ac.uk

www.law.manchester.ac.uk/cccj/projects/policing/mimen/

VUPSV – Research Institute for Labour and Social Affairs (RILSA), Česká republika

Kontakt: pavel.bares[at]vupsv.cz

www.vupsv.cz/index.php?p=outputs&site=en

MiMen Coordinator:

CJD Hamburg + Eutin, Německo

Kontakt: i.daehnke[at]cjd-eutin.de • iris.daehnke[at]cjd-nord.de

www.cjd-eutin.eu/

Kresby vznikly během workshopu a fokusní skupiny a zachycují jejich účastníky. Jejich autorem je Paul Gent (about.me/paulgent)

Úprava: Frank Bechthold

Všichni partneři MiMen chtějí touto cestou poděkovat všem respondentům a také těm, kteří projekt podpořili.

Názory uvedené v této publikaci jsou výlučně názory autorů a nemusejí nutně odrážet stanoviska nebo postoje Evropské komise.

Hamburg, 2015

© CJD Hamburg + Eutin and the partners

Možnosti prožití spokojeného života u mladých mužů-cizinců

Empirická studie v sedmi evropských zemích

Dále charakterizovaný přehled ukazatelů (index) umožňuje monitorovat možnosti prožití spokojeného života (Well-Being Index, dále překládaný jako „index duševní pohody“) a byl navržen v projektu EU Migrant Men's Well-Being in Diversity, dále též MiMen. Index byl vytvořen s využitím relevantní odborné literatury, kritické analýzy prací zabývajících se mladými muži-cizinci, a především na základě dat získaných v empirickém výzkumu, který proběhl v rámci tohoto projektu. Index duševní pohody popisuje oblasti, které jsou relevantní pro životní situace mladých mužských migrantů, a naznačuje, jak mohou tyto oblasti přispívat k jejich celkové duševní pohodě, respektive jak mohou tuto celkovou duševní pohodu určité zkušenosti nepříznivě ovlivnit.

V projektu MiMen byla v sedmi evropských zemích uskutečněna interview s 282 mladými muži-cizinci ve věku 16-27 let o jejich životních situacích. Zvláštní pozornost byla věnována genderově specifickým výzvám a očekáváním na ně kladeným. Zjištění výzkumu jsme analyzovali se zaměřením na subjektivní prožívání vlastní životní situace mladými muži v různých oblastech jejich osobního života.

Co to je duševní pohoda (Well-Being)?

"Hovoříme-li o duševní pohodě, můžete říci: zaplať Pánbůh, jsem zdravý. Mám dost peněz na živobytí, to je relativní. Mám své povinnosti, které mne uspokojují. Mám rodinu, která mne podporuje. Mám dobré přátele, se kterými mohu nějaké věci sdílet, diskutovat o věcech, a kterým mohu důvěřovat. Mám svoje náboženství, mám smysl života a vím, proč pracuji." Cafer, 24

Pojem subjektivní duševní pohoda popisuje, jak jednotlivci hodnotí celkovou kvalitu svého života. Takové subjektivní hodnocení je přitom základním ukazatelem toho, jak celkově spokojený je dotyčný jedinec se svým životem. Nejprůměrněji to vystihuje odpověď na otázku: 'Jak se máte?'. Ovšem duševní pohoda přesahuje zhodnocení momentální spokojenosti a zahrnuje celkové zhodnocení života jedince. Podle Eurostatu (2015), "subjektivní duševní pohoda zahrnuje tři rozdílné, avšak komplementární pod-oblasti: spokojenost se životem, respektive její celkové zhodnocení založené na myšlenkové rozvaze (1); oblast afektů, tj. přítomnost pozitivních pocitů a absence pocitů negativních (2) a eudaimonismus, tj. pocit, že život dotyčného individua má smysl (3)". Zatímco afekty neboli 'hédonická pohoda', tj. převaha pozitivních pocitů nad pocity negativními popisuje požitkově-orientovaný aspekt duševní pohody, eudaimonická dimenze znamená mít pocit smyslu života. To souvisí například s dlouhodobými životními cíli, smysluplnými společenskými vztahy, samostatností a sebevědomím. Pojem duševní pohody tak implikuje pozitivní představy o sobě sama a shodu mezi představou jednotlivce o životě a jeho reálným životem. Nejsou-li očekávání jednotlivce o jeho životě ve shodě s jeho reálným životem (například kvůli zažitě nespravedlnosti, diskriminaci nebo nerovným příležitostem), je tím jeho duševní pohoda ovlivněna negativně. Nesoulad mezi očekáváními a realitou se může zvětšovat také v důsledku velkých očekávání rodičů nebo celkových společenských očekávání (ať už negativních či pozitivních), jejichž nositeli jsou media nebo vzdělávací instituce.

Protože je duševní pohoda subjektivní koncept, je "v případech srovnávání duševní pohody v různých evropských zemích potřebné brát v úvahu, že priority a hodnoty, které jsou při jejím hodnocení

nejdůležitější, jsou velmi různorodé a formují je společenské struktury, normy a kulturní prostředí, které mohou být v různých zemích odlišné" (Eurostat 2015). V naší studii jsou potenciální rozdíly v chápání 'duševní pohody' a toho, 'co dělá dobrý život' ještě větší, protože kromě evropské různorodosti je třeba zohlednit různá ne-evropská prostředí, z nichž mladí muži pocházejí. Kromě kulturních odlišností hrají při posuzování vlastní duševní pohody velkou roli i individuální očekávání. Mnoho imigrantů zvýší svoji duševní pohodu díky skutečnosti, že mají přístup k (bezplatnému) vzdělání a mohou žít v bezpečí, klidu a míru.

Při popisu duševní pohody dotazovaných mladých mužů-cizinců je důležité vést v patrnosti, že se jedná o osoby, které jsou již do jisté míry v dané zemi etablovány. Všichni mladí muži žili v zemi, kde byli dotazováni, déle než jeden rok, průměrná délka pobytu byla sedm let. Asi polovina souboru dotazovaných imigrovala ve věku 13 let a vyšším; příslušníků druhé generace přistěhovalců byla menšina. Muži v našem vzorku měli trvalý pobyt a hovořili jazykem aspoň do té míry, že byli schopni konverzovat s okolím, ve kterém se běžně pohybují. Většinou se účastnili běžného života domácí populace. Z toho plyne, že to, jak hodnotí svoji duševní pohodu, je založeno na velmi odlišných faktorech, než jaké lze očekávat u nově příchozích migrantů, obzvláště pak u uprchlíků migrujících do Evropy v současnosti. Pro tuto poslední skupinu osob jsou nejnaléhavějšími prioritami tlumočení a pomoc při jednání s úřady, zajištění přístřeší a ubytování, fyzická bezpečnost a orientace v novém systému.

Hlavní dimenze duševní pohody

Další text popisuje hlavní oblasti (dimenze), do kterých lze rozdělit nejvýznamnější životní okolnosti, jež byly relevantní pro duševní pohodu dotázaných mladých mužů-cizinců. Ačkoli je většina z nich relevantní pro mladé muže obecně, význam jednotlivých oblastí je pro příslušníky majority a pro cizince odlišný. Popsané oblasti se překrývají s existujícími průzkumy duševní pohody (Eurostat 2015, Eurofound 2013, Gallup 2015) a jsou doplněny o aspekty specifické pro genderově a etnicky zpracované zkušenosti mladých mužů.

U všech dále uvedených oblastí jsou navrženy také subjektivní ukazatele duševní pohody (některé z nich sbírá rovněž Eurostat) a relevantní aspekty

a ukazatele týkající se politik, jež mohou mít na duševní pohodu cizinců vliv.

Jednotlivé oblasti jsou popsány z nadnárodní perspektivy. Předložené seznamy indikátorů ale nejsou vyčerpávající a ani přes velký počet rozhovorů a použití kvalitativní nadnárodní metodologie nelze předložený obraz životních situací a přehled poznatků o duševní pohodě mladých mužů-cizinců v Evropě považovat za vyčerpávající a reprezentativní. Podrobnější výsledky lze nalézt v závěrečné zprávě projektu a v souhrnech národních strategií, které jsou dostupné na webových stránkách partnerů projektu.

- 1 EMOČNÍ VAZBY A POUTA
- 2 PŘÍSTUP KE VZDĚLÁNÍ A ZAMĚSTNÁNÍ
- 3 SPOLEČENSKÉ SÍTĚ, REKREACE A PŘÍSLUŠNOST KE KOMUNITĚ
- 4 BYDLENÍ A SOUŽITÍ S OKOLÍM
- 5 POCIT BEZPEČÍ A DŮVĚRA V POLICII A ÚŘADY
- 6 DISKRIMINACE

1 EMOČNÍ VAZBY A POUTA

V literatuře týkající se duševní pohody je právě téma vazeb, důvěry a podpory zdůrazňováno velmi často. Mnoho odborníků uvádí, že vztahy jsou základní lidská potřeba a také faktor posilující odolnost člověka během celého jeho života. Silné emoční vazby jsou podstatné pro posílení subjektivní duševní pohody, naopak pocity osamělosti mají opačný účinek. Vzhledem k významu tohoto aspektu pro celkovou duševní pohodu jedince není překvapivé, že jej zohledňují již existující indexy duševní pohody. Přesný způsob vymezení nebo tematizaci této oblasti se ale u různých indexů liší. V Gallupem sestaveném indexu duševní pohody (Gallup 2015) je tato oblast charakterizována jako „podpurné vztahy a láska v životě“, zatímco index kvality života Eurostatu je popisován jako „mít někoho, na koho se mohu v případě potřeby spolehnout a s kým mohu probírat osobní záležitosti“ (Eurostat 2015, viz také ONS 2015). Vedle hmotné nouze a zdraví korelují podpurné osobní vztahy nejsilněji s celkovou spokojeností se životem (Eurostat 2015).

Mladí muži-cizinci jsou v obzvláště zranitelném postavení, protože migrace často znamená ztrátu fyzické blízkosti k milovaným osobám, nejužší rodině a blízkým přátelům. Údaje Eurostatu to ilustrují faktem, že občané zemí mimo EU mají více než dvojnásobnou pravděpodobnost, že 'nebudou mít nikoho, na koho by se mohli spolehnout' ve srovnání s domácími občany (14,8% oproti 6,3%, Eurostat 2015). Údaje získané v projektu MiMen ukazují souvislost mezi silou vazeb mladých mužů-cizinců k dalším osobám a jejich duševní pohodou (především v eudaimonickém pojetí). Emocionální pouta poskytují pocity kontinuity a sounáležitosti (emocionální aspekt) a nabízejí podporu (mj. i materiální) a rady ve všech oblastech života (aspekt vytváření citové vazby). Z rozhovorů s mladými muži-cizinci je zároveň patrná velká různorodost

jejich emočních vazeb, kterou lze pozorovat u všech důležitých skupin vazeb, tj. u vazeb k rodinným příslušníkům, příbuzným, přátelům, partnerům i u mnoha dalších vztahů vyznačujících se vzájemnou nákloností, respektem apod. Mnoho mladých mužů-cizinců se snaží udržet blízký kontakt se svým blízkými prostřednictvím Skypu nebo jiných komunikačních technologií. Nejdůležitější otázkou je, aby ve vztazích k blízkým přetrvávala podpora a nebyly zatíženy závažnými konflikty. Jenom tak mohou stále plnit svoji emoční funkci. Výzkum zaměřený na kvalitu života naznačuje, že osobní („face to face“) kontakt s blízkými osobami má daleko silnější pozitivní dopad na životní spokojenost než kontakt zprostředkovaný telekomunikačními technologiemi (Eurofound 2013: 63).

Sledované věkové období lze obecně vnímat tak, že mladí muži v tomto věku přecházejí od mládí do dospělosti. Pro vývoj osobnosti je v tomto věkovém období mj. charakteristické, že se rozšiřuje okruh emočních vazeb z nejužší rodiny o vztahy, které si dotyční určují sami, a to jak o vztahy přátelské, tak o vztahy partnerské.

Pro mnoho mladých mužů-cizinců je přitom důležité to, že sami sebe vnímají jako osoby, které žijí v 'generačním kontinuu' a mají pokračovat v „přenosu“ dřívějšího (tradic země původu, rodových tradic, ale i nově vybudovaného společenského postavení, získaného vzdělání atd.) i do budoucna. Je pro ně důležité, aby byli schopni naplnit jejich (maskulinní) role, které představují významnou součást tohoto kontinua. Mladí muži-cizinci cítí respekt ke svým rodičům nebo starším příbuzným. To velice často souvisí s jejich vědomím, že pro jejich rodiče nebo příbuzné byla migrace do hostitelské země spojena s různými obětmi, které přinesli v zájmu toho, aby umožnili lepší život svým potomkům. Mladí muži-cizinci se tak cítí zavázáni k tomu, aby navázali na pozici vybudovanou v nové společnosti předchozí generací a zajistili si dobré postavení na trhu práce, dosáhli dobrého společenského postavení a vytvořili dobré podmínky pro úspěch ve společnosti také pro příští generaci. Úspěšné splnění tohoto úkolu podstatným způsobem ovlivňuje jejich pocit vlastní hodnoty. Emoční vazby k předchozí a následující generaci vycházející z tohoto vědomí jejich postavení v generačním kontinuu

„Je to těžké, když je člověk sám. Nemá nikoho, kdo by mu řekl, co má dělat, co je dobré a co je špatné. A zrovna teď mi moje rodina nemůže pomoci. Přišel jsem sem, abych žil sám.“ **Omar, 22**

¹ Zranitelnost zvyšují dva faktory – jednak obecný pokles míry spokojenosti s osobními vztahy mezi věkovými skupinami 16-24 let a 25-24 34?let, a dále to, že jednočlenné

domácnosti mužů vykazují tendenci nižší míry spokojenosti se svými osobními vztahy než jiné skupiny, včetně jednočlenných domácností žen. Eurostat 2015.

“Nemáš žádné opravdové problémy, pokud máš někoho, za kým můžeš zajít pro pomoc nebo aby ti pomohl vyřešit tvůj problém.” Tawab, 18

poskytují celoživotní perspektivu mnoha mladým mužům-cizincům a významně formují řadu dalších důležitých hodnot a postojů mladých mužů-cizinců, včetně jejich vztahu k minulosti (např. uvědomění si vlastních kořenů), přítomnosti (reflexe stávajícího postavení a vlastních možností) a budoucnosti (představy o budoucnosti – své vlastní i dalších členů rodiny).

V řadě případů je obtížné rozlišit vlastní očekávání jednotlivce od očekávání jeho rodičů a dalších rodinných příslušníků. Ve vyprávění mladých mužů

se rodičovská očekávání projevují ve formě podpory a vazeb spíše než jako donucování a nátlak. Jakožto muži jsou konfrontováni se specifickými očekáváními: převzít roli živitele a v cílových (přijímajících) společnostech stoupat na společenském žebříčku. Také se ale ukazuje, že pro menší část mladých mužů-cizinců je rodinná kontrola faktorem, který snižuje jejich duševní pohodu. To se týká situací, kdy je jejich vlastní identita nebo životní volba v rozporu s očekáváními jejich rodičů (např. homosexuální respondent, který přerušil kontakty s rodiči dodržujícími tradice). Je důležité vést v patrnosti, že citová pouta existují v celé řadě společenských vztahů – s přáteli, partnery, biologickými, adoptivními nebo pěstounskými rodiči, sourozenci, a s dětmi. Mužů, kteří takové vazby neměli, bylo velmi málo, ale jejich postavení je velmi zranitelné. Mají psychické problémy, chybí jim důvěra v jiné lidi, mají křehkou identitu a od budoucnosti neočekávají mnoho.

Implikace pro politiky a ukazatele vypovídající o nastavení politik

Mladí muži-cizinci jsou často chápáni pouze jako aktéři politik regulujících veřejný prostor (např. jejich participaci na trhu práce apod.). Vztahová síť mladých mužů-cizinců a jejich rodinná situace ale není méně významná než u majority. Naopak, jejich rodinné prostředí je zpravidla ovlivňuje výrazněji (než zástupce majority) a mladí muži-cizinci rodinnému prostředí a rodinným vazbám přikládají větší význam (silnější pocit zodpovědnosti za fungování celé rodiny, větší respekt vůči rodičům, větší míra ztotožnění s rolí živitele rodiny). Narušení nebo nedostatek citových vazeb patří mezi významné faktory zhoršující jejich duševní pohodu. V politikách, které se mohou mladých mužů-cizinců týkat, by proto měla být reflektována propojenost veřejných a osobních otázek a jejich vzájemné vlivy.

- *Zohledňují politiky citové vazby mladých mužských migrantů? Do jaké míry ovlivňují národní politiky vztahy a fungování vztahové sítě u osob, které mají své blízké převážně v zahraničí (tj. jejich vztahy k blízkým osobám mají převážně „trans-nacionální“ charakter)?*
- *Jaké jsou důsledky národních politik sjednocování rodin pro mladé mužské migranty?*
- *Do jaké míry jsou citové vazby zohledněny při práci s mládeží a sociální práci?*
- *Do jaké míry jsou podporovány mimo-rodinné vztahy mladých migrantů?*
- *Jsou oficiálně podporovány a financovány místnosti a prostory, kde se mladí migranti mohou setkávat, vyměňovat si mezi sebou informace, a kde mají bezplatný přístup k internetu a návazným komunikačním prostředkům?*

Subjektivní ukazatele

- *Mít někoho, na koho se lze v případě potřeby spolehnout (Eurostat & Gallup ukazatel)*
- *Jak mladí muži-cizinci vnímají nutnost a možnost splnit očekávání rodičů*
- *Úroveň spokojenosti s kontakty s rodinou*
- *Úroveň spokojenosti s těsnými vztahy s vrstevníky.*

2 PŘÍSTUP KE VZDĚLÁNÍ A ZAMĚSTNÁNÍ

Zaměstnání a vzdělání hrají v životě člověka důležitou roli a jsou také rozhodující pro úspěch člověka ve společnosti. Podstatně ovlivňují duševní pohodu mladých migrantů a to z různých důvodů. “Práce má zřejmý ekonomický přínos, ale mít zaměstnání pomáhá jedincům rovněž zůstat ve spojení se společností, budovat si sebeúctu a rozvíjet dovednosti a kompetence” (OECD Better-Life Index, Index lepšího života), zatímco nezaměstnanost silně koreluje s nižší spokojeností se životem a obecným poklesem duševní pohody (Eurofound 2013). Uspokojivé zaměstnání je zdrojem společenského uznání, pocitů ‘užitečnosti’, zvyšuje sebedůvěru a poskytuje příležitosti pro osobní růst. Dosáhnout finanční nezávislosti, být schopen uživit sebe a často také svoji rodinu (často žijící v zemi původu) je pro duševní pohodu mladých mužů-cizinců často stěžejní. Zaměstnání je důležitou součástí jejich maskulinní identity a postavení ‘živitele’ rodiny. Tam, kde se cítí být součástí generačního kontinua, je zaměstnání důležité pro naplnění jejich (maskulinní) role v rodině, pro poskytnutí bezpečí dalším členům rodiny v současnosti i do budoucna. Pro mnohé

dotazované mladé muže je mít stálé zaměstnání základním předpokladem pro založení vlastní rodiny.

Ačkoli jsou vzdělání a zaměstnání zjevně propojené, mají též odlišné a vzájemně závislé dopady na duševní pohodu. Tyto oblasti nevýrazněji spojuje to, že vyšší vzdělání zvyšuje šance jednotlivce na pracovním trhu a umožňuje mu uplatnit se ve více různých profesích a získat rozmanitější, lépe placená místa s větší prestiží. Kromě toho vzdělávací instituce podporují kontakty mladých mužů s jejich vrstevníky, pomáhají jim budovat jejich společenské sítě a přátelské vztahy s jinými mladými lidmi. Někteří dotazovaní často komentovali výhody a příležitosti,

“Přišel jsem sem proto, abych si vybudoval budoucnost. V Afghánistánu nebyla taková možnost jít do školy, budovat si budoucnost, ... chci zůstat na téhle cestě, aby na mne mohli být moji rodiče později hrdí.” Nasir, 18

kteří migrace nabízí, přičemž z jejich výpovědí bylo patrné, že jejich rodina očekávala, že budou úspěšní. Sami dotázaní tak měli pocit, že je nezbytné uspět a něčeho dosáhnout. Soulad těchto očekávání se skutečností (tj. faktický úspěch osoby) ovlivňovaly duševní pohodu příznivě, v případě jejich nesoulad se objevoval pocit selhání (ať už tato očekávání měli rodiče, nebo jednotlivec sám). Mnoho mladých mužů se zamýšlelo nad tím, jaký jejich rodiče ovlivnili jejich vzdělávací ambice. V našem vzorku byla většinou uváděna podpora rodičů a jen zřídka trvalejší konflikty s nimi ve věci ambicí a kariéry.

Duševní pohodu mladých mužů v oblasti vzdělávání narušuje diskriminace. Cílová skupina je ovlivněna strukturální diskriminací a individuální diskriminací (Zick et. al 2008). Muži ze vzorku

uváděli diskriminaci jak od učitelů, tak od jiných studentů. To se týkalo především mladých mužů, kteří postrádali jazykové dovednosti a kulturně nebo etnicky se liší od majority. Nepříjemnou znejišťující situací bylo také to, když jejich spolužáci vykládali 'vtipy' o kulturních stereotypech (nebyli si jistí, jak vtip interpretovat a jak se v té situaci mají cítit).

Implikace pro politiky a ukazatele vypovídající o nastavení politik

Chybějící dostupnost vhodného vzdělání a pracovních příležitostí vede k frustraci, nuditě, pocitům neúčinnosti a izolaci. Nedostatečná podpora při vzdělávání, výcviku a učení, jakož i nedostatek příležitostí ke školení vhodných pro jednotlivce, duševní pohodu také zhoršují. Dále uváděné programy, struktury a opatření by mohly podpořit participaci v sektorech vzdělání a zaměstnání

- *Přístup ke vzdělávacím a školícím institucím a k možnostem financování (školného), podpora vyššího vzdělávání*
- *Bezplatné a „na míru“ upravené poradenské služby*
- *Uznávání zahraničních titulů a diplomů (nostrifikace), bezplatné nostrifikační služby*
- *(Specializované) bezplatné jazykové kurzy*
- *Anti-diskriminační opatření ve vzdělávacích institucích, zvyšování uvědomělosti ve školách, vzdělávacích a školících institucích i v soukromém sektoru.*

Subjektivní ukazatele

- *Spokojenost se současnou vzdělávací situací*
- *Spokojenost s osobními vzdělávacími příležitostmi*
- *Spokojenost se současnou situací v zaměstnání*
- *Spokojenost s orientací v poradenských službách o vzdělávání / o pracovních příležitostech*
- *Spokojenost s dostupností (specializovaných) jazykových kurzů*
- *Spokojenost se sankcionováním diskriminace v kontextu vzdělávání / zaměstnání respondenta.*

3 SPOLEČENSKÉ SÍTĚ, REKREACE A PŘÍSLUŠNOST KE KOMUNITĚ

Eurostat (2015) uvádí, že účast na rekreačních aktivitách, sledování osobních zájmů či koníčků a stýkání se s podobně smýšlejícími lidmi přispívá k celkové spokojenosti se životem jedince. Výzkum MiMen tento závěr potvrzuje v tom, že sport byl významnou částí zábavy mnoha respondentů, a že zvyšoval pocit náležitosti a angažovanosti v rámci jejich komunity. Rekreační aktivity jsou také důležitým faktorem posilujícím vztahy k dalším osobám. Duševní pohoda mladého muže-cizince souvisí se (zdravým) fungováním

vztahů v komunitě – duševní pohodu jedince zvyšují kontakty s přáteli a vrstevníky a duševní pohoda jejich přátel a vrstevníků odráží duševní pohodu jedince. Pro nově příchozí migranty je budování sociálních vztahů obzvláště komplikovaný problém v tom smyslu, že vekou část sociálních interakcí provází nejistota. Rekreační, kulturní a sportovní aktivity nabízejí strukturovanější platformu pro sociální vztahy, která tuto nejistotou snižuje.

Účast na rekreačních, kulturních a sportovních aktivitách by podle očekávání měla přispět k duševní pohodě jednotlivce (Eurofound 2013). Školící a orientační programy mohou hrát důležitou roli při pomoci mladým migrantům po jejich příjezdu. Pochopitelně musejí být mladým migrantům dostupné a otevřené obvyklé služby, jelikož to je klíčový předpoklad pro zapojení do obecných rekreačních aktivit a především, pro sociální interakci s obecnou veřejností. Ačkoli pro duševní pohodu jsou důležité jak citové vztahy (k vlastní kulturní skupině) tak vztahy nové (k jiným kulturním skupinám), jsou to právě tyto nové vztahy, které je často pro mladé muže-cizince obtížné vytvořit. Vztahy s jinými lidmi je snazší ustavit prostřednictvím sdílených zájmů a komunálních aktivit. Podle tohoto výzkumu může být účast na rekreačních, sociálních, volnočasových a kulturních aktivitách zkomplikována nedostatkem času, informací a finančních zdrojů, omezenou jazykovou schopností a rovněž faktem, že někteří pobožní mladí muži prahnou po takových rekreačních aktivitách, které nezahrnují konzumaci alkoholu.

Některé skupiny osob mají ztížený přístup ke službám a z tohoto důvodu je nevyužívají. V tomto případě může pomoci, když budou sportovní organizace a organizace pracující s mládeží (veřejné i soukromé) aktivně vyhledávat potenciální uživatele v izolovaných nebo tímto rizikem ohrožených komunitách. Ukazuje se, že sportovní organizace dokáží velmi dobře zprostředkovat pozitivní interakce mezi mladými migranty a domácí mládeží. Nicméně někteří mladí migranti poukazovali

"Ve škole se naučíš gramatiku, ale ty potřebuješ mít taková místa, kde můžeš vést neformální debaty." **Tamas, 23**

na rasové zastrašování ve sportovních zařízeních. Následné pocity izolace vyvolané zastrašováním nebo segregací, založenými na etnicitě vedly k tomu, že se někteří mladí muži-cizinci rozhodli začít navštěvovat etnické sportovní kluby.

Eudaimonická pohoda některých dotázaných má silný základ ve spiritualitě a v náboženství (Eurostat 2015). To potvrzují i závěry MiMen. Několik věřících mladých mužů z našeho vzorku uvedlo, že ve své víře našli 'vnitřní mír' a úlevu od stresu. Pro některé je náboženství 'průvodcem, který jim pomáhá zvládnout jejich životy. Náboženství také představuje spojení s jejich původní kulturou a pojítka s jejich rodiči. Návštěva náboženského obřadu může vytvořit pocit 'domova' a 'sounáležitosti'. Kromě toho výzkum naznačil, že náboženské organizace usnadnily vytváření sociálních mostů mezi mladými muži z různých etnik a domácími. To kontrastuje s negativním stereotypem muslimů ve všech evropských zemích, což je často způsobeno médii. Všichni mladí muži muslimské víry si jsou vědomi výhrad proti jejich náboženství. Mnozí buď přímo či nepřímo zažili odmítnutí nebo cítí, že je jejich náboženská identita stigmatizuje. Musejí se ospravedlnovat, zaujímat postoje nebo se definovat vůči takovým stereotypům.

Implikace pro politiky a ukazatele vypovídající o nastavení politik

- *Rekreační, kulturní a sportovní služby pro mládež by měly být otevřené, vstřícné a citlivé vůči (přímé a nepřímé) diskriminaci (nezbytnost anti-diskriminačního školení; vyhodnocení stávajících překážek v přístupu pro nedostatečně zastoupené skupiny, revize stávajících programů z pohledu jejich interkulturní otevřenosti a přitažlivosti a jak mohou napomáhat interakci mezi různými kulturními/etnickými skupinami)*
- *Rekreační služby by měly být dostupné (geograficky i finančně) a informace by měly být k dispozici v několika jazycích; propojení s integračními službami je žádoucí*
- *Integrační služby by měly zahrnovat volnočasové aktivity a měly by propojovat/poskytovat informace o dalších rekreačních službách*
- *podporovat (finančně a strukturálně) spojení mezi náboženskými a etnickými organizacemi a organizacemi 'hostitelské společnosti', např. komunálními orgány); mělo by se pomáhat iniciativám, které umožňují mladým lidem kontakty jak s kulturním dědictvím, tak s novou kulturou*
- *mladým mužům-cizincům by se mělo pomáhat, aby dobrovolně přebírali role vedoucích při jejich rekreačních aktivitách (např. ve sportovních organizacích).*

Subjektivní ukazatele

- *Spokojenost s tím, jaké množství času může dotyčný strávit volnočasovými a komunálními aktivitami nebo se svými přáteli (Eurostat)*
- *Spokojenost s volnočasovými příležitostmi a zařízeními*
- *Spokojenost se schopností participovat na sociálních a komunitních aktivitách.*

4 BYDLENÍ A SOUŽITÍ S OKOLÍM

Evropský průzkum kvality života chápe pojem podmínky pro bydlení jako součást obecné životní úrovně, které má pro obecnou kvalitu života vysokou relevanci. Pokud jde o dopad individuálních podmínek bydlení na duševní pohodu, znamená nejistota v bydlení a strach ze ztráty bydlení ten nejhorší dopad na duševní pohodu člověka (vyšší než například nedostatek prostoru) (ibid 56). Protože pro mnoho mladých mužů-cizinců byla situace v oblasti bydlení složitá, nebo dokonce velmi choulostivá, většina z nich usilovala - více či méně marně, jak to sami vnímali - o zlepšení své aktuální bytové situace. Kvůli malému prostoru a vysokému nájemnímu hodnotili svou bytovou situaci jako neuspokojivou. Někteří očekávali a jiní uváděli diskriminaci při výběrové proceduře pro veřejné a privátní nájemní byty.

Někteří tazatelé dávali do souvislosti lepší duševní pohody s dobrými vztahy se sousedy, kteří jim poskytli pomoc a orientaci v otázkách každodenního života, obzvláště v případech, kdy chyběla základní

rodina. Naopak špatné vztahy – někdy také spojené s rasovou diskriminací nebo negativními stereotypy „problémových lidí“ - duševní pohodu zhoršují.

V každodenních vztazích byli mladí muži - cizinci konfrontováni s různými příklady a stereotypy vztahujícími se k jejich (jimi vnímané) etnické identitě, přízvuku/jazyku, mladému věku a pohlaví. Být označen jako „problémový“ a potenciálně nebezpečný/kriminální osoba je jedním z nejčastějších předpokladů, s nimiž jsou tito lidé konfrontováni. Mnozí mluví o nespravedlivém zacházení vyplývajícím z tohoto faktu, tj. o situacích, kdy jim byl odepřen vstup do baru/nočního klubu, nebo s nimi bylo podezřívavě jednáno v obchodech, restauracích a na veřejných místech. Duševní pohoda v mnoha městských částech je mnohdy negativně ovlivněna zkušenostmi diskriminace.

Pro obecný pocit duševní pohody jsou důležité pocity sounáležitosti a přijetí v sousedství. Pozitivní vlivy na duševní pohodu přitom lze spojovat

*„Proces poznávání lidí je zde velmi pomalý. Mohu se procházet po městě a pozdravit nějakého neznámého člověka z Afriky. Jakmile ho uvidím, hned jsou z nás přátelé. Ale tady ve Finsku je to jiné, musíte se s těmi lidmi vidět vícekrát, v restauraci nebo kdekoli jinde. Pak teprve se začne něco otevírat.“ **Muhammed, 20***

s různými typy místních komunit: menší sousedství poskytují přátelštější prostředí a mladí muži z minority se zde cítí bezpečněji, pro jiné představuje naopak rozmanitost většího města příznivější prostředí k životu. Nicméně některé skupiny cizinců jsou segregovány ve znevýhodněných oblastech. Také dotázaní mladí muži-cizinci tento fakt vnímají jako problém. Kromě toho někteří respondenti uvádějí diskriminaci na trhu práce kvůli špatné reputaci jejich bydliště.

Negativní dopad na duševní pohodu mají v souvislosti s bydlením dále také obavy z kriminality a pocity

nedostatečného bezpečí. Přesvědčení, že „je bezpečné jít ven po setmění“ je proto obecně vnímáno jako ukazatel duševní pohody (Eurostat 2015, ONS). Mladí muži migranti se ocitají v dvojnásobně zranitelné pozici, jsou jednak potenciálními oběťmi násilí - které často páchají jiní mladí muži - a současně jsou stigmatizováni jako potenciální agresori. Empirické poznatky ukazují, že si mnozí mladí muži-cizinci přejí žít v takovém okolí, které by sami označili jako bezpečné.

Implikace pro politiky

- *Měly by být vytvořeny takové prostory a místa, které jsou přístupné a dobře známé, kde je diskriminace vnímána jako netolerovatelný čin, který bude sankcionován.*
- *Neformální, svobodná a nízkoprahová místa pro setkávání a veřejná místa jsou důležitá pro to, aby se mladí lidé měli kde setkávat a vyměňovat si informace. Tato místa by měla být přiměřeně a udržitelně financována.*
- *Procedury pro přidělování veřejného bydlení musejí brát v úvahu potřeby mladých mužů-cizinců a musejí být citlivé k přímé nebo nepřímé diskriminaci.*
- *Rozsah diskriminace na soukromém trhu s bydlením by bylo potřebné zjistit pomocí studií a namátkových šetření. Následně by měla být přijata opatření proti diskriminaci, která ji budou potlačovat.*

Subjektivní ukazatele

- *Míra spokojenosti s vlastním bydlením (Eurostat)*
- *Míra spokojenosti se vztahy se sousedy*
- *Zdali byl obětí (rasového) obtěžování v okolí*
- *Pocit bezpečí při chůzi sám po ulici ve dne/v noci („bezpečná noční procházka“: Eurostat)*
- *Existence přátel v pěší vzdálenosti od domova*
- *Míra spokojenosti s příležitostmi setkávat se s přáteli v okolí (mimo domov).*

5 POCIT BEZPEČÍ A DŮVĚRA V POLICII A ÚŘADY

Index kvality života měří míru důvěry lidí v policii, v právní systém a v politické uspořádání (Eurostat 2015). Index duševní pohody, který je relevantní mladým pro mladé muže-cizince, musí rovněž respektovat interakce s různými státními orgány. To je klíčový problém pro mladé cizince, protože oni narážejí na mnoho problémů na různých úrovních. Pokud mají sami nejistý právní statut, jsou zranitelní vůči antiimigračním vystoupením a podléhají přísnějším zákonům týkajícím se imigrace. Pocit bezpečí a jistoty se u mladých imigrantů vztahuje rovněž k pocitu svobody před policií a dalšími úřady, které vůči nim mají pravomoc, zvláště v případech, kdy tito lidé nepožívají plná občanská práva.

Nepřátelské prostředí vůči imigrantům a zvláště vůči mladým mužům se odráží také v incidentech diskriminačního chování policejních příslušníků. Respondenti v pohovorech vykreslují složitý obrázek, podle kterého autority mohou sloužit jak jako ochránci a podporovatelé jedněch, tak mohou být pro ostatní zdrojem tenzí, frustrace, cynismu a nedůvěry. Tyto zkušenosti se týkaly případů stigmatizace, konkrétně dvojité vazby vytváření diskriminačního obrazu migranta vedle veřejností vnímané „deviantní mládeže“. Někteří mladí muži-cizinci zakusili nedůvěru a podezřívavost ze strany policie a naopak se tato nedůvěra stává vzájemnou. V našem vzorku respondentů přetrvává nedostatek důvěry v policii v druhé generaci mládeže. Ovšem pro první generaci platí, že byla ve svém chování opatrnější a aktivně se snažila problémům vyhnout. To slouží

„Myslím, že volat policii není v našem okolí zrovna dobrý nápad. Měl byste s ní ještě více problémů, než když se snažíte tu situaci vyřešit bez nich“ **Levent, 16**

nejen jako ochranné opatření proti kriminalizaci v nové domovině, ale také k tomu, aby se tito lidé byli schopni o sebe postarat jako muži v situaci chybějící podpory nejužší rodiny blízkých a sociálních vztahů, které využívali ve své vlasti. Jejich pokusy zajistit si pro sebe stabilní a bezpečný životní styl v nové zemi souvisí také s jejich zkušenostmi politické a ekonomické nejistoty v jejich zemi původu.

Přestože se mnoho mladých migrantů ocitlo ve velmi obtížných situacích, jako byly ty výše uvedené, v naší studii se vyskytly i pozitivní zkušenosti s migrací. Mnohým mladým mužům-cizincům poskytla nová země hmatatelný pocit bezpečí. Bylo jim umožněno „klidně spát“, když byly odstraněny hrozby, kterým v minulosti čelili. Mnozí z nich měli pocit, že zajištění pocitu bezpečí bylo tím nejpozitivnějším aspektem jejich života v „hostitelské zemi“.

„V mé vlasti se každý budoucnosti bojí. ... Nikdo neví, co bude zítra. ... Pocit duševní pohody není o penězích, je to o bezpečí a pocitu jistoty“ **Serhat, 26**

Implikace pro politiky

- *Interkulturní kompetence je třeba považovat za bezpodmínečnou podmínku pro zaměstnání u policie/ve veřejné správě (zvláště u pozic, které zahrnují osobní kontakt)*
- *Zahrnutí interkulturního vzdělávání a anti-diskriminujícího povědomí pro účely (dalšího) odborného vzdělávání policie/pracovníků veřejných institucí*
- *Diverzita zaměstnanců policie/veřejných institucí.*

Subjektivní ukazatele

- *Důvěra v policii, právní a politický systém (Eurostat)*
- *Důvěra v policii, právní a politický systém (Eurostat)*
- *Pocit bezpečí ve styku s policií*
- *Pocit bezpečí ve styku s dalšími státními orgány*
- *Pocit bezpečí v souvislosti s vlastním právním statutem jedince*
- *Zkušenost diskriminace kvůli rase, etniku nebo statutu migranta ze strany (úřadů)*
- *Rozsah a vnímání svobody pohybu, tj. právního statutu a toho, jaký to má vliv na vnímání svobody pohybu*
- *Vnímání právních překážek slučování rodin.*

6 DISKRIMINACE

„Řekli mi – jsi první černoš, se kterým jsem se setkal. Černoši jsou milí lidé“
Austin, 21

Zkušenosti s diskriminací a negativními stereotypy se opakovaně vyskytovaly ve výše uvedených oblastech, nicméně jejich relevance k cílové skupině nás vedla k tomu, abychom tomuto tématu věnovali zvláštní oddíl našeho indexu. Etnická, rasová a náboženská diskriminace jsou široce rozšířeny jevy v současné Evropě (Zick et al., 2008). Platí to zvláště pro mladé muže z menšinové společnosti, kteří mají často tendenci ztvárnit toho „nebezpečného jiného člověka.“ Stávající průzkumy duševní pohody dosud nezahrnují opatření na základě zkušeností s diskriminací, ačkoli některé studie ukazují, že být vystaven dlouhodobě diskriminaci narušuje duševní pohodu (zvyšuje stres, riziko depresí, souvislost s rozličnými zdravotními problémy, posilování reaktivních identit u lidí, kteří jsou diskriminováni, podněcování etnické uzavřenosti a nepřátelství mezi skupinami).

Jak definuje „Směrnice pro rasovou rovnost - Racial Equality Directive“ – (Council Directive 2000/43/EC), o přímou diskriminaci se jedná v případě, kdy „se s jedním člověkem zachází hůře než s jiným, je, byl nebo bude posuzován ve srovnatelné situaci na základě rasového nebo etnického původu“ a o diskriminaci nepřímou, když „zjevně neutrální podnět, kritérium nebo chování uvede lidi na základě rasového nebo etnického původu do výrazné nevýhody ve srovnání s jinými lidmi, za předpokladu, že nejsou tento podnět, kritérium nebo chování objektivně odůvodněny legitimním cílem a prostředky k dosažení tohoto cíle jsou přiměřené a nezbytné.“ Diskriminace na sebe bere mnoho forem a výrazů, od jemných a neviditelných forem výběru při hledání místa nebo bydlení až k přímým a násilným útokům v sociálních interakcích. Mnoho respondentů z karibské oblastí a subsaharské Afriky vypovídá o otevřených urážkách. Případy otevřeného nepřátelství vůči islámu, islamofobie, narůstají. Kromě toho jemné formy podřizování a diferenciací oddělují minoritní mládež od mainstreamové populace.

Jednou z nejrozšířenější zkušeností u mladých migrantů, včetně těch z druhé generace, je jejich poukazování na „jinakost /otherness“ nebo „cizost / foreignness“ (proces, kterému se říká „othering“). Respondenti mají tendenci reagovat rozdílně na zkušenost s etnicizací nebo „otheringem“, a to v závislosti na jejich statutu imigranta. Ti, kteří migrovali v útlém věku nebo se narodili v nové zemi, pocítují opakované projevy „otheringu“ negativně, jako něco, co ohrožuje jejich náležitost k jejich společnosti. Jsou vůči tomuto nechtěnému nálepkování velmi citliví,

„Když vidím, jak věci vykreslují v televizi, dostanu dokonce i strach! Mohou za to přesně tyto zprávy, že k nám jsou lidé nepřátelští.“ **Tawab, 18**

přestože rovněž vykazují určitý fatalismus tím, že anticipují to, že nikdy nebudou považováni za členy mainstreamové populace.

Mladí migranti pobývající v zemi kratší dobu pokládají odkazy na svoje kulturní rozdíly prostě za odraz jejich „cizosti“. Být vnímán jako jiný vnímá většina respondentů, kteří mají cizí akcent nebo jazykové problémy, jako něco, čemu se nejde vyhnout, a mladí imigranti mají tedy tendenci považovat rozdílné zacházení nebo pozice podřízenosti za určitým způsobem dočasně ospravedlnitelné. Přestože by mohli kontakty s majoritní populací vnímat jako negativní, mají spíše tendenci pokládat tyto nerovnosti a stereotypizaci za součást zkušenosti imigrantů. Následkem toho oni často popírají, že by byli předmětem diskriminace, ale popisují případy, které jsou klasifikovatelné jako jasná diskriminace. Další strategií zvládnutí tohoto problému je chápat diskriminaci jako něco „nevyhnutelného“ a tvrdit, že jim je to lhotejné. Navzdory tomu mnoho mladých imigrantů věří, že budou v budoucnu společností přijati. Doufají, že zvládnou kulturní symboly a jazyk a stanou se asimilovanou součástí jejich nové země. Ti, kdo přišli do země v dětství nebo se zde narodili, jsou vůči své asimilaci více kritičtí. Někdy, když se setkávají s „otheringem“, se cítí jako méněcenní občané, i když sami sebe

považovali za rodilé obyvatele. Také tento konflikt identit se projevuje i v tom, jak se dotyční staví ke zkušenostem diskriminace.

Mnozí mladí muži jsou si vědomi negativního obrazu migrantů, hlavně těch pocházejících z arabských zemí a muslimského původu, ve veřejné diskusi. Média a politické projevy jsou vnímány jako

zdroj vytváření negativních stereotypů o mužských mladých migrantech. Ti sami jsou pak těmito postoji ovlivněni, často negativně, a jsou na pochybách, kam sami sebe zařadí ve vztazích s vrstevníky. Někteří silně odmítají vytváření stereotypů médií, zvláště pokud jde o vztah k muslimům, a mluví o „vymývání mozků“ médií.

Implikace pro politiky

Je třeba, aby politiky pomáhaly zvýšit povědomí a posílit komunikaci týkající se mnoha aspektů diskriminace na straně jedné, a na straně druhé posílit existující práva na rovnost a ochranu proti diskriminaci. Z toho vyplývá například:

- *Provést a publikovat experimentální terénní testování týkající se diskriminace v různých oblastech a ukazující její dopady na každodenní život (například praktiky u privátních pronájmů a najímání pracovníků)*
- *Přijmout roli a zodpovědnost masových médií za to, že vytvářejí negativní stereotypy a dále se zaměřit na vyváženější zpravodajství (např. diverzita v oblasti lidských vztahů v médiích, zvláštní vzdělávání pro žurnalisty, zvýšení reflexivity médií zapojením národních mediálních autorit, všech televizních, rozhlasových a tiskových ombudsmanů a novinářských odborů)*
- *Organizovat kampaně se širokým záběrem jak na národní tak na místní úrovni s cílem zvýšit povědomí o vytváření stereotypů, „otheringu“ a běžné diskriminaci (kampaně v masmédiích, veřejné plakáty, školící moduly pro školitele jak pro veřejný, tak pro privátní sektor)*
- *Vyhodnotit efektivitu stávající anti-diskriminační legislativy (specializované právní kapacity neziskových organizací při právní pomoci obětem nebo při žalování diskriminujících institucí, hromadných žalobách v případech: diskriminace, překážek v podávání stížností, odlišných výsledků obdobných případů, monitorování diskriminace, diversity managementu a chart dobré praxe, pozitivní diskriminace) a efektivnost zdrojů a nástrojů, které jsou dostupné národním orgánům pro rovné příležitosti*
- *Podpořit pomocí financování nebo projektové spolupráce zdroje pomoci pro oběti diskriminace (například místní síť ombudsmanů/orgánů pro rovné příležitosti, specializované neziskové organizace NNO, školní a vzdělávací personál).*

Subjektivní ukazatele

- *Vnímání existence diskriminace kladením otázek týkajících se relevance a míry různých podob diskriminace představitelům jak majoritní populace, tak minoritních skupin*
- *Zkušenost s diskriminací prostřednictvím ukazatele uváděného respondenty, rozčleněného podle motivů diskriminace a specifických příčinu etnické a rasové diskriminace (barva, přízvuk, národnost, jméno, náboženství, adresa, atd.). Lze doplnit o otázky týkající se kontextu toho, kde k diskriminaci došlo*
- *Vnímání „klimatu“ týkajícího se diskriminace prostřednictvím stávajícího ukazatele tolerance/ukazatele mezi-skupinové koheze, ukazatele sociálních hodnot, nebo pomocí lexikografického průzkumu medií*
- *Dopad zkušenosti s diskriminací na duševní pohodu pomocí sebehodnocení výčtem různých následků diskriminace (nedostatek sebevědomí, deprese, vztek, podání stížnosti, hovory s rodinou nebo přáteli, atd.) a podrobného výčtu možností kde získat podporu (od různých sdružení, odborů, policie, ombudsmana, místní komunity/ komunity migrantů, atd.).*

Vyhodnocení zkušeností s migrací

Odchylna mezi (počátečními) očekáváními a (pocitovanými) úspěchy mladých mužů - migrantů zcela jasně souvisí s jejich spokojeností s jejich současným životem a s jejich celkovou migrační zkušeností. Následně je tato spokojenost jasně závislá na očekáváních, která si s sebou přinesli (1. generace), nebo s kterými vyrostli (2. generace). Jestli pocítují výsledky své migrace jako 'úspěch' nebo 'selhání' je pro duševní pohodu mladých mužů-cizinců rozhodující a může to rozhodnout o kvalitě jejich současného života i o vyhlídkách do budoucna.

Duševní pohoda je v podstatě dynamický proces, který dává lidem pocit, jak jde jejich život, a to prostřednictvím interakce mezi objektivními podmínkami, které prožívají, aktivitami, které vykonávají a jejich psychologickými zdroji (Dodge et al. 2012). Mezera mezi očekáváními a dosaženými výkony se musí měřit pomocí subjektivních ukazatelů. Zatímco celková spokojenost se životem je stále více považována za "faktor podněcující k migraci dokonce silněji než HDP na hlavu" (Blanchflower and Shadforth 2009), je možné identifikovat několik témat, která mohou zjistit spokojenost ve vztahu k migrační zkušenosti: vydělat peníze, dostat dobrou práci a získat profesionální dovednosti – to jsou obvyklá očekávání, která mají mladí muži ve vztahu k vlastní migraci. Jsou zde však i náklady – jak peněžní tak nepeněžní – a obzvláště ty druhé

mohou být neočekávaně vysoké a výrazně ovlivňují výsledky migrace. Migrační náklady a výsledky se mezi různými jedinci jako subjektivní faktory mohou významně lišit, takže je velice obtížné identifikovat objektivní měřítka jejich zjišťování a vyhodnocování z pohledu tvorby migrační politiky. Výsledky našeho výzkumu však ukazují, že témata jako např. bezpečnost, peníze, vzdělání a větší autonomie jsou společná očekávání všech dotázaných dospělých mladých mužů-cizinců. Obecně lze očekávání migrujících mladých mužů charakterizovat jako dvojnásobný přechod: přechodem do nějakého 'lepšího místa' k životu (realizovaný migrací), a přechodem do dospělosti. V tomto smyslu by adekvátní politiky, které uznávají význam subjektivní duševní pohody mladých mužů-cizinců, měly zahrnovat tento dvojí přechod jako nezbytnou součást jejich duševní pohody v různých oblastech. Existující průzkumy o duševní pohodě používají množství subjektivních ukazatelů, mnoho z nich, které jsou vhodné také pro mladé muže-cizince, bylo zmíněno v tomto indexu. Nicméně migrační zkušenost přidává dimenzi 'před-a-po', která je pro migraci specifická. Klíčová otázka 'stálo to opravdu za to?' je společná mnoha respondentům mladým mužům-cizincům. Soulad mezi dosaženými výsledky (po) a původními očekáváními (před) lze sledovat prostřednictvím těchto ukazatelů:

Ukazatele vypovídající o nastavení politik

- *Obsahují národní migrační politiky stanovení spokojenosti mladých mužů-cizinců s dosaženými výsledky a celkově se současným životem (pokud možno v různých oblastech, např. bezpečnost; příjem; práce; vzdělání; profesní dovednosti; sporty a volný čas; atd.)?*
- *Zohledňují národní politiky měření dimenze 'přechodu' v životě mladých mužů-cizinců? Je přechod/změna (země, státní příslušnosti, statutu, zaměstnání, atd.) národními politikami posuzována pozitivně?*
- *Existují nějaká opatření zaměřená specificky na mladé migranty muže?*
- *Do jaké míry se národní migrační politiky zaměřují specificky na potřeby mladých migrantů - mužů bez rodiny?*
- *Do jaké míry je odborné vzdělávání považováno pro migranty - muže za prioritu?*

Subjektivní ukazatele

Ústřední otázkou je, jak dotyčný jedinec hodnotí svoji migrační zkušenost

- *Spokojenost s vlastním pracovním/studijním životem*
- *Vnímání sociální mobility*

- Vnímání svobody a bezpečnosti: rozhodovat o vlastním osudu; být schopen založit rodinu; být schopen naplnit vlastní potřeby
- Výsledky dosažené v současnosti versus minulá očekávání: individuální očekávání; očekávání rodiny; sociální očekávání (tj. porovnání s vrstevníky v zemi původu)
- Pocit, že dluží vlastním rodičům/rodině versus pocit, že je plně schopen naplnit očekávání rodičů/rodiny
- Pocit, že mladý muž-cizinec v hostitelské zemi splnil vlastní očekávání
- Vnímání budoucích očekávání.

Použité zdroje

Blanchflower, David, G. & Shadforth, Chris (2009): 'Fear, Unemployment and Migration', *Economic Journal, Royal Economic Society*, vol. 119 (535), pages F136 - F182, 02.

Council Directive 2000/43/EC of 29 June 2000 implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin. Official Journal L 180 , 19/07/2000 P. 0022 - 0026 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32000L0043>.

Dodge, R., Daly, A., Huyton, J., & Sanders, L. (2012): 'The challenge of defining wellbeing'. *International Journal of Wellbeing*, 2(3), 222-235. doi:10.5502/ijw.v2i3.4.

Eurostat (2015): Quality of Life in Europe. Facts and Views. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Quality_of_life_in_Europe_-_facts_and_views.

Eurofound (2013): Quality of Life in Europe: Subjective Well-Being. 3rd European Quality of Life Survey. http://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1359en.pdf.

Gallup (2015): Gallup Healthways Well-Being Index. <http://www.well-beingindex.com>.

Global Youth Wellbeing Index <http://www.youthindex.org>.

ONS Office for National Statistics (2015): Measures of national Well-being. Measuring what matters: Understanding the nation's well-being. <http://www.neighbourhood.statistics.gov.uk/HTMLDocs/dvc146/wrapper.html>

OECD Better-Life-Index (2015) <http://www.oecdbetterlifeindex.org>.

Zick A., Pettigrew T., Wagner U. (2008). 'Ethnic Prejudice and Discrimination in Europe', *Journal of Social Issues*, Vol. 64, No. 2, 2008, p. 233-251.

